

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่

Guidelines for Living According to Right Livelihood of Tour guide in Chiangmai Province

เสาวรีย์ แนนหนา¹ ทรงศักดิ์ พรหมดี² โพน นามณี³

Saowaree Nanna, Songsak Promdee, Phon Namanee

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ และ 3. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ ในจังหวัดเชียงใหม่ วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และรวบรวมข้อมูลจากตำรา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร วารสาร บทความ และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ จำนวน 14 คน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการดำเนินชีวิต ที่มีความพิเศษ เนื่องจากมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ เฉพาะตน อีกทั้งต้องหาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัยตลอดเวลา ต้องมีการสะสมประสบการณ์ และต้องเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ
- 2) การดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะ ของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนา พร้อมกันนั้นยังได้มีการนำหลักธรรมอื่นๆ ที่เกื้อหนุน และหลักธรรมที่ส่งเสริมกับหลักสัมมาอาชีวะมาใช้ร่วมกัน
- 3) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะ ของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแนวทางที่มีการนำหลักสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนามาใช้อย่างครบถ้วน หลักธรรมที่เกื้อหนุนกัน และหลักธรรมที่ส่งเสริมต่อกัน มาใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในแนวทางการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการดำเนินชีวิต; หลักสัมมาอาชีวะ; มัคคุเทศก์

Received: 2021-12-08 Revised: 2021-12-14 Accepted: 2021-12-18

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Program in Buddhism and philosophy, Graduate school Mahamakut University. E-mail: na.rattana.ja@gmail.com

² สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Program in Buddhism and philosophy, Graduate school Mahamakut University. E-mail: Promdee1979@hotmail.com

³ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Program in Buddhism and philosophy, Graduate school Mahamakut University. E-mail: phonnamanee@gmail.com

Abstract

The objectives of the research were 1. to study the lifestyle of tour guides in Chiang Mai Province; 2. to study the life style of tour guides in Chiang Mai Province; and 3. to propose the guide's lifestyle guidelines in Chiang Mai Province. In-depth interviews were conducted with 14 tour guide as a focus group and descriptive analysis of the information was used. The results of research were found as following

1. The lifestyle of tour guides in Chiang Mai Province is special, because this profession requires knowledge and skills. They have lots of experiences; they are the social benefactors; and they always keep updating themselves

2. Living with the right livelihood of the tour guides in Chiang Mai Province is the same way as one of Buddhism and along with other supporting principles.

3. The lifestyle with the right livelihood of the tour guides in Chiang Mai Province is the application of the of Buddhist right livelihood and along with other supporting principles to obtain its efficiency

Keywords: lifestyle; the right livelihood; tour guide

บทนำ (Introduction)

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2559: 723) ได้สรุปหลักการทั่วไปเกี่ยวกับสัมมาอาชีวะไว้ว่า สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบได้แก่ละมิจฉาชีพเลี้ยงชีวิตด้วยสัมมาชีพ รวมถึง มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพที่สุจริตเช่นทำงานไม่ให้คั่งค้างอาภูล (ไม่หมกหมม ไม่พ้อ ไม่ผิตเพี้ยน ไม่จับจด ไม่ยุ่งเหยิง ไม่สับสน) เป็นต้น

หลักของสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนามีอยู่ 3 ประการหลัก คือ การเลี้ยงชีพชอบทางกาย การเลี้ยงชีพชอบทางวาจา และการเลี้ยงชีพชอบทางใจ ดังนี้

1. การเลี้ยงชีพชอบทางกาย หลักของสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนาสอนให้งดเว้นการเลี้ยงชีพในทางที่ไม่สมควร เรียกว่ามิจฉาฉนชา หรือ มิจฉาชีวะ คือการเลี้ยงชีพในทางที่ผิดเพราะเป็นอาชีพที่ส่งเสริมการเบียดเบียนและทำลายชีวิต หลักของสัมมาอาชีวะจะต้องเว้นจากการประกอบอาชีพหลัก 5 ประการ คือ

1.1 สัตถวณิชชา คือ การค้าขายศาสตรา อันเป็นเครื่องประหารเช่น ดาบ ปืน ระเบิด

1.2 สัตตวณิชชา คือ การค้าขายมนุษย์ คำขายเด็ก คำทาส รวมถึง การขายตัว หรือขายบริการทางเพศทั้งของตนเองและผู้อื่น

1.3 มังสวณิชชา คือการค้าขายสัตว์มีชีวิต (มังสะ แปลว่า เนื้อ ดังนั้น คำว่า มังสวณิชชา คือการค้าขายเนื้อสัตว์)

1.4 มัชชวณิชชา หมายถึง การค้าขายน้ำเมา การค้าสารเสพติดทุกชนิด รวมถึงการเสพเอง

1.5 วิสวณิชชา คือการค้าขายยาพิษ

2. การเลี้ยงชีพชอบทางวาจา ตามหลักของสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนา การเลี้ยงชีพชอบทางวาจาจัดเป็นกุศลกรรม และเป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นสัมมาอาชีวะโดยยึดหลัก คือ

2.1 การไม่โกหกหลอกลวงเลี้ยงชีพ คือ โดยดำเนินชีวิตอย่างมีสัจจะรักษาความสัตย์

2.2 การไม่พูดส่อเสียดเลียดเชิงซีฟ คือ เว้นจากการใช้คำพูดยุยงให้ผู้อื่นแตกแยกกันหรือเข้าใจผิดกันเพื่อผลประโยชน์ของตน

2.3 การไม่พูดคำหยาบเลียดเชิงซีฟ

2.4 การไม่พูดเพ้อเจ้อเลียดเชิงซีฟ คือ เว้นจากการดำเนินชีวิตด้วยอาศัยวาจาที่ไร้สาระไร้แก่นสารไม่เป็นธรรม และไม่ประกอบด้วยประโยชน์เนื่องจากคำพูดที่เพ้อเจ้อนั้น ทำให้ผู้ฟังหลงผิดเข้าใจผิดได้

2.5 การไม่ประจบเลียดเชิงซีฟ คือ เว้นจากการใช้วาจา ประจบสอพลอผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตน

2.6 การไม่บังคับขู่เข็ญเลียดเชิงซีฟ วาจาที่ข่มขู่ผู้อื่นไปเพื่อการข่มขู่ หรือบังคับขู่เข็ญผู้อื่นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากบุคคลอื่นด้วยความไม่ชอบธรรม

3. การเลียดเชิงซีฟชอบทางใจ ตามหลักสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนา การเลียดเชิงซีฟชอบทางใจ เป็นมโนกรรมฝ่ายกุศลซึ่งเป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสุขสงบทางใจ เป็นการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะโดยยึดหลักการ คือ

3.1 การไม่โลภอยากได้ทรัพย์คนอื่นเลียดเชิงซีฟมีสภาพจิตที่สามารถควบคุมความโลภไว้ได้ คือ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่นในทางที่ไม่ชอบ ไม่ควรคิดเลียดเชิงซีฟวางแผนดำเนินชีวิตในแนวทางที่ถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย ศีลธรรม

3.2 การไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่นเลียดเชิงซีฟ เป็นการควบคุมสภาพจิตใจต่อความพยายาทปองร้ายผู้อื่น เพื่อหวังเอาแต่ประโยชน์ส่วนตน ให้มีจิตเมตตา คิดช่วยเหลือผู้อื่น อันจะนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์ที่ถูกต้องเหมาะสม และไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ให้เกิดความเสียหาย

3.3 ไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่นเลียดเชิงซีฟ คือ เว้นจากการคิดหาโอกาสเพื่อตักตวงเอาผลประโยชน์จากผู้อื่นเพื่อเลียดเชิงซีฟตนเอง

สัมมาอาชีวะเป็นหลักธรรมการดำเนินชีวิต ที่มีคุณค่าทางจริยธรรมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลทั้งทางกายวาจาและจิตใจ อีกทั้งเกิดคุณค่าต่อการพัฒนาปัญญา ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต และยังมีคุณค่าต่อการเกื้อหนุนให้เกิดบุญกุศลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีคุณค่าทางจริยธรรมต่อการเคลื่อนไหว และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อื่น และมีค่าต่อการพัฒนาสังคมส่วนรวมทั้งด้านการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนเกื้อหนุนการพัฒนาระบบจริยธรรมทางสังคมอื่นๆ ให้เข้มแข็งและมั่นคง ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่ก่อให้เกิดความสุขมวลรวมของคนในสังคมยิ่งขึ้น

ในปัจจุบันการเดินทางไปมาหาสู่กันของผู้คน มีการการเดินทาง ตามเหตุ และปัจจัยของผู้ที่ต้องการหรือมีความจำเป็นที่ต้องมีการเดินทาง อาจเป็นการเดินทางระยะใกล้ๆ ในพื้นที่นั้นๆ หรือไกลออกไป เหตุผลของการเดินทางทำให้เกิดคำจำกัดความของการเดินทาง เช่น การเดินทางเพื่อการสงคราม การเดินทางเพื่อเยี่ยมเยียนบุคคล การเดินทางเพื่อค้าขาย จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม การใช้บริการจากในส่วนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีส่วนช่วยให้มีความสะดวกและรวดเร็ว และความปลอดภัย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรม ที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ทั้งทางรูปธรรม คือ การสร้างเงินตราเข้าสู่ผู้คน ท้องถิ่น รวมทั้งประเทศชาติ และทางนามธรรมคือสร้างความประทับใจทั้งผู้มาเยือนและเจ้าบ้าน มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้น ให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศ มาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์และของที่ระลึก เพื่อจดจำความประทับใจ ที่เกิดขึ้นจากการได้เยี่ยมเยียนซึ่งกันและกัน ความประทับใจในสถานที่ที่ได้ไปเยือน

ประเทศไทยมีการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรม ในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในพ.ศ. 2561 รายงานสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย โดยกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

แจ้งว่ามีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย มีจำนวน 25,882,350 คน จากจำนวนยอดสะสมเบื้องต้น แสดงถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาก่อให้เกิดการสร้างงานอย่างกว้างขวาง เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งด้านที่พัก การสร้างและแสวงหาสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น มีการสร้างงานทั้งโดยตรงและงานร่วมอย่างกว้างขวาง ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่จัดเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความนิยมในการมาเยือนของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมทางธรรมชาติ มีความหลากหลายทั้งภูมิศาสตร์ กล่าวคือ มีทั้งที่ราบ ที่ลุ่มแม่น้ำและภูเขาที่มีความสูงต่ำลดหลั่นกัน มีการดำเนินชีวิตของผู้คนที่ต่างชาติพันธุ์ ซึ่งอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและมีความสุข เชียงใหม่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ทั้งยังเคยเป็นเมืองหลวงของแคว้นล้านนาในอดีต ในตัวเมืองเก่าของจังหวัดเชียงใหม่มีวัดวาอารามของพุทธศาสนามากมายล้วนแล้วแต่มีประวัติ และสถาปัตยกรรมที่วิจิตรสวยงาม เป็นที่ตื่นตาตื่นใจแก่ผู้มาเยือน ซึ่งทุกอย่างต้องมีการบริการเป็นตัวเชื่อมโยง ประสาน เชื่อมต่อเข้าหากัน

ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่มีความอ่อนไหวที่สุดในจำนวนธุรกิจทั้งหมด การเกิดอุบัติเหตุ การทางการเมือง การเกิดวิกฤตการณ์ต่างๆขึ้น เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมือง การเกิดการปฏิวัติ รัฐประหาร กบฏ จลาจล ลักพาตัว อัคคีภัย ปล้นชิงทรัพย์ ปัญหาการเกิดโรคระบาด ปัญหาการประท้วงต่อต้าน ปัญหาการเกิดภัยธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งสิ้น เพราะผู้คนจะหยุดการเดินทางหรือเลื่อนการเดินทางออกไป

มัคคุเทศก์ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในหลากหลายด้าน มัคคุเทศก์เป็นผู้ชี้แนะ อธิบายสิ่งต่าง ๆ สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งจะตอบคำถามทุกอย่างที่นักท่องเที่ยวสงสัย อยากรู้ ตลอดจนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการเดินทางท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว ได้รับความสะดวกสบายและอุ่นใจ และที่สำคัญที่สุดคือความสำคัญต่อนักท่องเที่ยว เพราะเป็นผู้ที่มีโอกาสได้ใกล้ชิดและดูแลนักท่องเที่ยว ตลอดเวลาที่มัคคุเทศก์เป็นคนแรกและเป็นคนสุดท้ายสำหรับนักท่องเที่ยว เสมือนเป็นตัวแทนของประเทศ มัคคุเทศก์ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หลายด้าน ต้องเป็นผู้ที่มีจิตบริการ มีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คอยแก้ไขปัญหาตลอดเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ประทับใจและต้องการเดินทางกลับมาเยือนสถานที่นั้นอีก ปัจจุบันกลุ่มทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวมีรายงานข้อมูลถึงสถิติจำนวนมัคคุเทศก์ไทยที่ราชอาณาจักร ที่ได้รับบัตรอนุญาตประเภทต่างๆ ในการปฏิบัติงานท่องเที่ยวมีจำนวน 77,688 คน (พรพิสุทธิ์ ภมรศิริตระกูล, 2561:36)

ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงเป็นผู้ที่ต้องมีความพิเศษหลายด้าน กล่าวคือ ต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกดี น่าเชื่อถือ และศรัทธา ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้ดี มีความรอบรู้ มีความรักงานบริการ มีศิลปะในการพูด มีทักษะในการสื่อสาร มีจิตสาธารณะ มีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ต้องเป็นนักวางแผนการทำงานที่ดี และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนเสมอ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของตนเป็นสำคัญ

จากข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษา แนวทางการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ ในการใช้หลักสัมมาอาชีวะในการประกอบอาชีพ รวมถึงการนำหลักธรรมอื่นๆทางพระพุทธศาสนา มาเสริมสร้างการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จในดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ ผู้วิจัยเชื่อว่าการศึกษาลักษณะสัมมาอาชีวะในพุทธปรัชญาอย่างเข้าใจอย่างแท้ จะสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ อีกทั้งใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์และบุคคลทุกอาชีพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักสัมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่
2. ให้ทราบและเข้าใจถึงหลักสัมาอาชีวะในพุทธปรัชญา
3. ได้ทราบแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Survey Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยจัดเรียงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมาย ความสำคัญ บทบาทและหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ศึกษาการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัด เชียงใหม่ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ ในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาหลักสัมาอาชีวะ รวมถึงจริยธรรมของมัคคุเทศก์ สรุปผลและเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ ในจังหวัดเชียงใหม่

1.2 ขอบเขตด้านผู้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความวิชาการ วารสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสัมาอาชีวะ และจริยธรรมมัคคุเทศก์ อีกทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต จัดทำ แบบสอบถามและเก็บข้อมูลจากผู้น้องคักร์ ที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ มัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติ หน้าที่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ใช้บริการจากมัคคุเทศก์ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ และ ตัวแทนบริษัทท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 14 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้มีการกำหนดพื้นที่เพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ที่ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่นิยมของ นักท่องเที่ยว ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและโดยมนุษย์สร้างขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายงานการวิจัย หนังสือวิชาการ บทความวิชาการ ตำรา สิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งการค้นคว้าจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Survey Research) ต่างๆ

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล เป็นการตอบ คำถามในบทสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1. ผู้เชี่ยวชาญทางพุทธศาสนา

ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพุทธศาสนา ได้แก่ ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ และ ดร.ชาลี ภักดี อาจารย์ประจำสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย 2. บริษัทนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 บริษัท ได้แก่ บริษัทมาสเตอร์ทีม ล้านนา จำกัด และ บริษัทเชียงใหม่ทัวร์ จำกัด 3. นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการมัคคุเทศก์ในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 คน 4. องค์กรที่เป็นศูนย์รวมของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งเป็นสื่อกลางการกระจายข่าวสาร ข้อมูลความรู้แก่มัคคุเทศก์ รวมถึงการสอดส่องดูแล และให้ความช่วยเหลือมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 องค์กร ได้แก่ สมาคมมัคคุเทศก์เชียงใหม่ และชมรมมัคคุเทศก์อาชีพภาคเหนือ และ 5. มัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบันจำนวน 4 คน ซึ่งคัดเลือกจากจากผู้มีประสบการณ์ การทำงานในตำแหน่งมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ตลอดมา มีอายุการปฏิบัติงานมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ 15 ปี ขึ้นไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัย หนังสือวิชาการ บทความวิชาการ ตำรา สิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งการค้นคว้าจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมในเนื้อหาของคำตอบ ความชัดเจนของคำให้สัมภาษณ์

ข้อมูลทั้งหมดข้างต้น จะได้รับการรวบรวมเข้าด้วยกัน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนำข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัย หนังสือวิชาการ บทความวิชาการ ตำรา สิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งการค้นคว้าจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมาย มาวิเคราะห์ออกมาในรูปแบบเชิงพรรณนา โดยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆตามความเป็นจริง และได้จัดหมวดหมู่ในประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมแล้ว พบว่า

1. การดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการดำเนินชีวิต ที่มีความพิเศษ กล่าวคือมัคคุเทศก์ เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ทั้งความรู้จากการศึกษาเฉพาะด้าน ความรู้ความสามารถเฉพาะตนที่ต้องหาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัยตลอดเวลา ความรู้จากการสะสมประสบการณ์ และเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ ฉะนั้น การดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการดำเนินชีวิตที่ต้องอิงกับการท่องเที่ยวเป็นหลักสำคัญเป็นการดำเนินชีวิตอีกรูปหนึ่งในสังคม ที่มีความสุขกับการประกอบอาชีพ เป็นที่ยอมรับในสังคม และมีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ได้อย่างสุขสบาย

2. การดำเนินชีวิตตามหลักสัปปะมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปะมาอาชีวะในพุทธศาสนา เป็นการเลี้ยงชีพโดยชอบ มิใช่ มิฉฉาวฉินชา มิได้เบียดเบียนและทำลายชีวิตผู้อื่น มีการนำหลักธรรมอื่นๆที่เกี่ยวเนื่อง และหลักธรรมที่ส่งเสริม กับหลักสัปปะมาอาชีวะ มาใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปะมาอาชีวะ

3. เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัปปะมาอาชีวะในหลักพุทธศาสนา มีการการนำหลักสัปปะมาอาชีวะในพุทธศาสนาไปใช้อย่างครบถ้วน กล่าวคือ มีการเลี้ยงชีพชอบทางกาย มีการเลี้ยงชีพชอบทาง

วาจา และมีการเลี้ยงชีพชอบทางใจ อีกทั้งมีการนำหลักธรรมที่เกื้อหนุนกัน และหลักธรรมที่ส่งเสริมต่อกัน มาปรับใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในแนวทางการดำเนินชีวิต

หลักธรรมที่เกื้อหนุนและส่งเสริมกับหลักสัมมาอาชีวะ ในการเลี้ยงชีพชอบทางกาย คือ หลักฆราวาสธรรม 4 เป็นธรรมสำหรับฆราวาส ผู้ครองเรือน เป็นหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ประกอบด้วย 1) สัจจะ ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง 2) ทมะ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัด ตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา 3) ขันติ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย และ 4) จาคะ ความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟัง ความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่นพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว

ผู้ที่ประกอบด้วยคุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ สามารถพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า และสามารถเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ นอกจากนั้นยังสามารถเป็นผู้นำชุมชน และให้คำแนะนำแก่คนอื่น ทั้งนี้เพราะตนเป็นผู้ตั้งอยู่ในหลักสุจริตธรรมดังกล่าวมา

หลักธรรมที่เกื้อหนุนและส่งเสริมกับหลักสัมมาอาชีวะ ในการเลี้ยงชีพทางวาจา คือ หลักสัปปริสธรรม 7 อันเป็นธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี ประกอบด้วย

1. ฉัณฺณมยฺหา ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล
2. อตฺถมยฺหา ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผลที่ได้รับ
3. อตฺตมยฺหา ความรู้จักตน คือ รู้ว่าเรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม
4. มตฺตมยฺหา ความรู้ประมาณ คือ ความพอดี ไม่โลภจนเกินควร หากมีทรัพย์อันเกิดจากอาชีพ รู้จักใช้จ่ายแต่พอเพียง เสียสละแบ่งปันและเหลือเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น
5. กาลมยฺหา ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน
6. ปริสฺสยฺหา ความรู้จักบริษัท คือ รู้ว่าอาชีพที่ตนทำนั้นถูกต้องตามหลักจริยธรรมของชุมชน รู้กิจที่ควรประพฤติต่อชุมชนนั้น
7. ปุคฺคสมยฺหา หรือ ปุคฺคสมโรปรยฺหา ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม

การเลี้ยงชีพชอบทางวาจามีการใช้การสื่อสารต่อกันเป็นสำคัญ มีการส่งต่อข้อมูล ความรู้ให้กันและกัน ทำให้เกิดผลลัพธ์ คือ ก่อให้เกิดความพึงพอใจ เกิดความเข้าใจ เกิดความรู้ใหม่ โดยการใช้สื่อทางวาจาต่อกัน เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเลี้ยงชีพชอบทางวาจา อีกทั้งมีการส่งผลลัพธ์ต่อบุคคลอื่น และสังคม อีกด้วย

หลักธรรมที่เกื้อหนุนและส่งเสริมกับหลักสัมมาอาชีวะในการเลี้ยงชีพชอบทางใจ เป็นมโนกรรมฝ่ายกุศล ซึ่งเป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสุขสงบทางใจ การสร้างความสุข ได้แก่ 1) การสร้างสุขภาวะทางกาย (Physical Health) สุขภาวะทางกาย หมายถึง การมีพลานามัย ไม่เจ็บป่วย มีสิ่งจำเป็นพอเพียงแก่การดำเนินชีวิต ไม่อดอยากหิวโหย พ้นจากภัยธรรมชาติ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี 2) การสร้างสุขภาวะทางสังคม หมายถึง

การมีสัมพันธภาพที่ราบรื่นกลมกลืนทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับสังคม ได้รับความเคารพ และความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ปลอดภัยจากการข่มเหง เอาเปรียบเอารัดเอาเปรียบ ดูหมิ่นเหยียดหยาม 3) การสร้างสุขภาวะทางจิตใจ หมายถึง การมีจิตปลอดพ้นจากความทุกข์ ไม่เครียดหรือวิตกกังวล ไม่เป็นทาสสิ่งเสพติด มีความสุขใจ สงบเย็น จิตมีคุณภาพดี มีความคิดด้านบวก 4) การสร้างสุขภาวะทางปัญญา (Intellectual Well-being) สุขภาวะทางปัญญา หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้อื่นให้รับรู้ ให้เข้าใจได้ ย่อมเป็นการสร้างความสุขและก่อให้เกิดความรู้ เกิดปัญญา

ความสุขทางใจเป็นสิ่งสำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องการที่จะได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวในทุกหนแห่ง มัคคุเทศก์เข้าใจความสำคัญในข้อนี้ จึงพยายามมอบความสุขทางใจให้แก่ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ และสุขใจ ในขณะที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลของการวิจัยพบว่า มัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักจริยธรรมของมัคคุเทศก์ คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ในวิชาชีพ มีจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ กล่าวคือ มีความรับผิดชอบและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเสียสละและอุทิศเวลาของตนแก่การปฏิบัติหน้าที่ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่มีรูปแบบระเบียบแบบแผน มีหลักเกณฑ์ ในแนวทางการการดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่อย่างชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ สุเทพ อารมณรัช (2561) ที่พบว่าปัญหาด้านจริยธรรมของมัคคุเทศก์ไทย ได้แก่ การขาดการรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ขาดคุณธรรม ขาดความซื่อสัตย์ในการทำงาน ทำให้ความรับผิดชอบลดน้อยลงเนื่องจากปัญหาการเตรียมพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ มัคคุเทศก์ตระหนักอยู่เสมอว่า ตนเองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวมากที่สุด ทำหน้าที่ประจำที่บ้าน เป็นตัวแทนของท้องถิ่น หรือของประเทศ เป็นผู้ให้ข้อมูล ให้คำแนะนำต่างๆแก่ผู้มาเยือน ทั้งการปฏิบัติตนและด้านวิชาการ เป็นคนแรกที่ผู้มาเยือนได้รู้จัก และเป็นคนสุดท้ายที่ผู้มาเยือนกล่าวคำลา ฉะนั้น มัคคุเทศก์ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบของตนเอง ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยือน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้ประเทศชาติ ให้ผู้ที่มาเยือนแล้วเกิดความประทับใจ และอยากกลับมาเยือนอีก เป็นการช่วยเพิ่มพูนจำนวนนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในประเทศไทย เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศมากขึ้น นั่นเอง

2. บทบาทหน้าที่ตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยนำหลักสัมมาอาชีวะมาเป็นหลักปฏิบัติ กล่าวคือ มีบทบาทหน้าที่ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ มิจฉาวณิชา 5 ประการ ได้แก่ การขายอาวุธ การค้าขายมนุษย์ คำขายสัตว์เป็น การค้าขายน้ำเมา การค้าขายยาพิษ และพร้อมกันนั้นได้มีการใช้หลักสัมมาอาชีวะควบคู่กับหลักธรรมในพุทธศาสนา ที่เกื้อหนุนและส่งเสริมกับหลักสัมมาอาชีวะ มาปรับใช้เป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิต ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและหน้าที่ของมัคคุเทศก์ เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยนำหลักสัมมาอาชีวะมาเป็นหลักปฏิบัติ กล่าวคือ มีบทบาทหน้าที่ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับ มิจฉาวณิชา 5 ประการ ได้แก่ การขายอาวุธ การค้าขายมนุษย์ คำขายสัตว์เป็น การค้าขายน้ำเมา การค้าขายยาพิษ และพร้อมกันนั้น ได้มีการใช้หลักสัมมาอาชีวะควบคู่กับหลักธรรมในพุทธศาสนา ที่เกื้อหนุนและส่งเสริมกับหลักสัมมาอาชีวะ มาปรับใช้เป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิตอีกด้วย ผลการวิจัยนี้ เป็นไปตามแนวทางผลการวิจัยของ พระบุญเลี้ยง โอภาโส (สุขพิพัฒน์) (2561) พบว่าการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนา ประกอบด้วยการแสวงหาการเลี้ยงชีพในทางที่ชอบทั้งทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ บทบาทและหน้าที่ของมัคคุเทศก์ เป็นการเลี้ยงชีพชอบทางกาย ทางวาจา และทางใจ คือ การดำเนินชีวิตตาม

หลักกุศลกรรมนั่นเอง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การดำเนินชีวิตโดยสุจริตทางกาย วาจา และใจ ประกอบการทำงานที่สุจริตไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ทั้งแก่ตนเอง และบุคคลอื่น ซึ่งเป็นหลักการของสัมมาอาชีวะในทางพุทธศาสนา นั่นเอง

3. จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ เป็นแนวคิดในการนำหลักสัมมาอาชีวะมาใช้อย่างครบถ้วน ทั้ง การเลี้ยงชีพชอบทางกาย การเลี้ยงชีพชอบทางวาจา และการเลี้ยงชีพชอบทางใจ เป็นแนวทางที่ดีงามและก่อให้เกิดประโยชน์ ด้านการสร้างคุณค่าของการทำงาน ความรู้ ความสามารถของผู้ที่ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ เป็นไปตามงานวิจัยของพระธำมณี เขมธมโม (จำปา) (2550) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนาประกอบด้วยการแสวงหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบทั้งทางกายและทางวาจา ถูกต้องทั้งด้านกฎหมายและศีลธรรม ที่เป็นเช่นนี้เพราะหลักการของสัมมาอาชีวะหรือการเลี้ยงชีพชอบตามหลักพุทธศาสนาจะครอบคลุมกระบวนการการดำเนินชีวิตทั้ง ทางกาย ทางวาจา และทางใจ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความสุขหรือประโยชน์ทั้ง 3 ด้าน คือ ประโยชน์ส่วนตน ประโยชน์ผู้อื่น และประโยชน์ทั้งสองฝ่าย แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นการวิจัยที่จะส่งเสริมให้มัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่มีหลักได้ยึดเหนี่ยว เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทั้งการดำเนินชีวิตตามปกติทั่วไป และการดำเนินชีวิตในหน้าที่การงาน สร้างความมั่นใจให้กับมัคคุเทศก์ และผู้ใช้บริการจากมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ และขยายผลลัพธ์ไปสู่การสร้างชื่อเสียงแก่ท้องถิ่นและประเทศชาติ และนำมาซึ่งรายได้เข้าสู่ประเทศชาติ ต่อไป

การศึกษาหลักการของสัมมาอาชีวะหรือการเลี้ยงชีพชอบตามหลักพุทธศาสนาจะครอบคลุมกระบวนการการดำเนินชีวิตทั้ง ทางกาย ทางวาจา และทางใจ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความสุขหรือประโยชน์ทั้ง 3 ด้าน คือประโยชน์ส่วนตน ประโยชน์ผู้อื่น และประโยชน์ทั้งสองฝ่าย โดยมีการใช้ร่วมกับหลักธรรมที่เกื้อหนุน และส่งเสริมกับหลักสัมมาอาชีวะ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้พบความรู้ใหม่ กล่าวคือ

1. การดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์มีความพิเศษ เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ เฉพาะตน อีกทั้งต้องหาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัยตลอดเวลา ต้องมีการสะสมประสบการณ์ และต้องเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่เสมอ ฉะนั้น ผู้ที่ประสงค์จะประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ ต้องมีคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสำคัญ

2. หลักสัมมาอาชีวะเป็นหลักธรรมที่ต้องมี หลักธรรมอื่นๆ ที่เกื้อหนุน และหลักธรรมที่ส่งเสริมกับหลักสัมมาอาชีวะ นำมาใช้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินชีวิตของมัคคุเทศก์เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ดังนั้น การศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจึงต้องศึกษาหลายๆหลักธรรม เพื่อการเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสมในแต่ละกรณี และแต่ละสถานการณ์

3. แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแนวทางที่มีการนำหลักสัมมาอาชีวะในพุทธศาสนามาใช้อย่างครบถ้วน และมีการนำหลักธรรมที่เกื้อหนุนกัน และหลักธรรมที่ส่งเสริมต่อกัน มาใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในแนวทางการดำเนินชีวิต ฉะนั้น แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี สำหรับแนวทางการดำเนินชีวิตของบุคคลในอาชีพอื่นเช่นกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยนี้ ทำให้มีความเข้าใจในบทบาทและการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม มัคคุเทศก์ต้องมีการติดต่อ ประสานงาน ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ ผลการวิจัยนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ต่อไป ได้แก่

1.1 ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่มัคคุเทศก์ อยู่เสมอๆ

1.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กระทรวงวัฒนธรรม และคณะสงฆ์มีส่วนร่วมร่วมกัน เพื่อจัดให้มีการให้ความรู้แก่มัคคุเทศก์เกี่ยวกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักธรรมในพุทธศาสนา

1.3 สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ สำนักพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ มีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพของมัคคุเทศก์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน สภาพของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ของจังหวัดเชียงใหม่

1.4 นำงานวิจัยนี้ไปเป็นบรรทัดฐานด้านการจัดทำมาตรฐานการบริการของมัคคุเทศก์ไทย

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมในทุกด้าน ควรทำการวิจัยในหัวข้อที่กว้างขึ้นครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความพึงพอใจด้านจริยธรรมของมัคคุเทศก์ในจังหวัดเชียงใหม่

2.2 ศึกษารูปแบบการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมของมัคคุเทศก์ไทย

2.3 ศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ไทยในสังคมอาเซียน

2.4 ศึกษาวิจัยบทบาทของมัคคุเทศก์ไทยกับสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). *พุทธธรรมฉบับปรับปรุงขยาย*. พิมพ์ครั้งที่ 47. กรุงเทพฯ: ผลิตัณณ์.
- สุเทพ อารมณรักษ์. (2561). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของมัคคุเทศก์ไทยเชิงพุทธบูรณาการ*. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรพิสุทธิ์ ภารศิริตระกูล. (2561). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของมัคคุเทศก์ที่พึงประสงค์ต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ). คณะการจัดการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระธานี เขมธมโม (จำปา). (2550). *ศึกษาสัมมาอาชีวะในพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญเลี้ยง โอภาโส (สุขพิพัฒน์). (2561). *การดำเนินชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะในมรรคมีองค์ 8 ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.